

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v poduk.

Izhaja vsak četrtek in velja s poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 3 gld., za pol leta 1 gld. 60 kr., za četrta leta 80 kr. — Naročnina se pošilja upravništvu v tiskarni sv. Cirila, koroške ulice, št. 5. — Deležniki tiskovnega društva dobivajo list brez posebne naročnine.

Posamezni listi dobé se v tiskarni in pri g. Novak-u na velikem trgu po 5 kr.

Rokopisi se ne vračajo, neplačani listi se ne sprejemajo. Za oznanila se plačuje od navadne vrstice, če se natisne enkrat 8 kr., dvakrat 12 kr., trikrat 16 kr.

Vabilo k naročbi.

Z novim letom prične „Slov. Gospodar“ svoj XX. tečaj; prosimo torej dosedanje p. n. prijatelje in naročnike „Slov. Gospodarja“, naj nam ostanejo še za naprej zvesti ter obnovijo svojo naročbo o pravem času. Komur je mogoče, naj ga priporoča tudi svojim prijateljem v naročitev.

„Slov. Gospodar“ izide vsak četrtek na celi poli, dvakrat v mesecu pa prinese po pol pole priloge, cerkvene ali gospodarske, sem ter tje tudi prilogo inseratov. V očigled tega je njegova cena sila mala in mogoča je samo, če ima „kat. tiskovno društvo“ obilo udov, kateri doplačajo, kar jej primanjka.

List stane za celo leto 3 gld. za pol leta 1 gld 60 kr., za četrta leta pa 80 kr. Naročnina pošlje se najlezje po poštnih nakaznicah in vzprejema jo edino „upravništvo Slov. Gospodarja“ v tiskarni sv. Cirila, koroške ulice št. 5., posebno še prosimo, da se adresi nikoli ne pripiše J. Leonova tiskarna ali tudi kako drugo ime, zakaj razven upravništva „Slov. Gosp.“ nima nihče pravice vzprejemati naročnine.

Kdor je bil že dosehmal naročnik „Slov. Gosp.“, olajša močno upravništvu delo, če prilepí staro addresso ali vsaj številko, ki stoji na desni strani njegove addresso, pripiše svojemu imenu, kedar obnavlja naročbo.

Upravništvo „Slov. Gospodarja.“

O božiču.

Ni, menim, v celem letu časa, da prime človeka s tako silo, kakor stori to čas božiča. Ljubezen in mir pri hiši stori še le življenje prijetno in človek čuti živo potrebo po njima. Kdor pa pogrēša mirú ali kdor ne pozna ljubezni, njemu je življenje breme, katero nosi, ker ga ne more odložiti.

Božič je ljub spominj obeh, mirú in ljubezni, srečen je tedaj človek, kdor ga dobro,

krščanski praznuje. Ne vemo sicer, ali in koliko je takih src in hiš, kjer se tako godi, ali toliko se nam lahko verjame, da želimo vsem našim bralcem tega božičnega mirú v obilni meri.

Sin božji ga je vmogočil, saj je prav za to prišel na svet, in rodil se je kot majhno, ljubeznjivo dete, lahko rečemo, še prav za to, naj se nam ljubezen lepo prikupi. Čez dete, čez majhno, nedolžno dete pač ni lahko lepše podobe za ljubezen, katera nam težave tega življenja ali olajša ali vsaj pomaga jih prestati.

Za težave — za te skrbi že življenje samo in nikoli jih ni manjkalo, najmanj pa ta čas, ko je človek se videl v jarmu greha pa ni imel moči, odkrižati se ga. Križi, doma v vsakdenjem življenju, trli so ga za to še tem huje, ker za nje ni imel tolažila. Lahko so tedaj svoje dni klicali judje: Vi, oblaki, ga rosite, ali zemlja naj ga — odrešenika! Ajdje pa so čutili potrebo odrešenika, a niso vedeli, kedaj bi in odkod bi jim prišel.

Zgodovina nam potrjuje to do cela, kajti v času, ko se je Sin božji rodil, bilo je pri vseh narodih nekam le šumelo upanje po odrešenju. Človek bi torej pa tudi mislil, da bi bili ljudje odrešenika radi vzprejeli, kedar je prišel, ali izgodilo se je narobe; malo, pičlo malo judov, in le malo ajdov ga je izpoznalo in se ga stanovitno poprijelo. Čudno. Zakaj jih ga ni več že skraja vzprejelo? To vprašanje rešuje nam petje angeljev nad pastirji: „Slava Bogu na višavah in mir ljudem na zemlji, ki so dobre volje!“ Ljudje niso bili več veliko marali za Boga, Bog pa dotlej, vsa je bila podoba, ni za nje maral.

Žal, da se v naših dneh ne godi veliko drugače. Prave, krščanske vere ni več veliko na svetu, in če mogoče, še manj je zaupanja na Boga. Ljudje vam deró le za svojo željo, nihče ne vpraša več, ali je ona še le krščanska ali ne. Posledica tega pa je potlej le naravno to, da pogrēšamo prave sreče, mirú, lju-

bezni — tiste, ki poravnava težave v življenju našem.

Mirú nam je treba, če ga ni, ni sreče in brez „ljubezni, ki vse strpi“, ni mirú ne v hiši ne v soseski, najmanj pa med narodi. In ravno med narodi je treba obeh, ljubezni in mirú: če njiju manjka, lahko so si narodi le napoti, nikar pa da bi si bili podpora v skupnem napredku, v skupnem blagostanju. Če kdo, mi in če komu, narodom želimo, da za-nje napoči kmalu čas njih božiča.

Ali je že blizu? Tega ne vemo, toda česar nam je kakor v pripravo na-nj treba, je to, da se navzememo — da se vsi napolnimo krščanskega duha ter pod krilom ene matere, katoliške cerkve, gremo na delo resnične sprave. Le tako je ona mogoča, tako pa postane potlej h krati resnica petje angeljev: „Slava Bogu na višavah in mir ljudem na zemlji, ki so dobre volje!“

O potrebi ženitbenske oglasnice.

(Govoril v dež. zboru ces. svet. g. Jerman.)

(Dalje.)

V drugem oziru sem rekel, da se terja ženitbenska pritrdilnica tudi iz ozirov na nevarnost, ki je na kmetih. Ta nevarnost je istinito prav velika; žito se krade na polju, sadje z dreves, grozdje iz vinogradov, drva iz lesov. Kmet ima svoje zemljišče raztreseno in ne more pri vsakem kosu zemljišča stati na straži, vzlasti po noči ne. Kam bi pa tudi s posestvom prišlo in kako vrednost bi imelo, ko bi bilo k vsaki njivi treba postaviti stražnika? Izgodi se, da si naselniki, težaki najmejo kos polja pri kmetu, mal kos; tega nasejejo ali nasadijo z raznovrstnim sadom, kakor je pač v tistih krajih v navadi, in v noči gredo in nakradejo s sosednjih njiv raznega sadú, ter zanesó na svoj najeti kos njive; ne nesó torej svoje tatvine po noči domov, ampak o belem dnevu in ako jih kdo vpraša: odkod? odrežejo se, češ da s svoje najete njive.

Poznal sem posestnike, ki so svoja drevesa z letnim sadjem, črešnjami, aprikozami, mariljicami in poletnimi jabelki kar dali sekati zato, ker se niso nikoli sadú učakali, vse se jim je pobralo, še celo drevesa so polomili. V obližju mest in drugih krajev steró se praviloma vsako zimo plotovi, ograje itd., vse to gre Bog ve, komu v peč, kmetu pa je treba vsako leto na novo graditi. Pri takih okoliščinah ni mogoče kmetu shajati. Ko bi se ti uzroki odstranili, pa bi si nihče ne terjal več ženitbenske potrdilnice. Če je mogoče ljudem kruha in zasluzka dati, nič ne bodo segali po tujem blagu.

Ni zavist, vsled katere se terja, naj bi se ženitbenska pritrdilnica na novo upeljala; nihče ne brani ubogemu možu postaviti si lastnega ognjišča, lastne družine; boj je za obstanek, lastna bramba terja tako omejenje.

Pravi se: vrojena, naravna pravica je, da se sme vsakdo ženiti, ali je tudi vrojena, naravna dolžnost, da vsak oženjen svojo družino, vzdržuje in oskrbljuje. Vsaki pravici sledi dolžnost. Ako pride mož, ki se hoče ženiti, do občine pa ji reče: Ti, občina, moraš me pustiti, da se oženim, tega ne moreš mi braniti, jaz imam naravno pravico do ženitve, lahko pa mu ona po svoji strani reče: Ti imaš pa tudi to naravno dolžnost, svoje ljudi sam prerediti in občina ima pravico oprostiti se pripomoči, podpore.

Tudi sicer ima ta vrojena, naravna pravica svojo mejo. Prva omejitev je od strani očeta, kajti ta mora po občnem drž. zakoniku privoliti maloletnemu otroku, če se naj veljavno zakon sklene; če mu je oče umrl, pa imata jerob in sodnija to ženitbensko privolitev dati. Eden paragraf drž. zakonika našteva uzroke, vsled katerih more sodnija privolitev odreči: manjkanje potrebnega dohodka, dokazano ali občeznano slabo obnašanje, nalezljive bolezni in pogreški, ki so smotru zakona nasproti. V vrsti teh uzrokov stoji na prvem mestu pomanjkanje dohodka, to velja tudi v našem načrtu. Drž. zakonik stoji že čez 70 let v veljavi, pred njim so bile enake postave veljale in ni se izgodilo, da bi se bilo veljavi tega paragrafa le kedaj ugovarjalo. Iz tega pa sledi, da odgovarja paragraf občnemu blagru in da je brez vprašanja dobra vpeljatev. Iz tega pa sledi tudi to, da komur je ona postava prav, prav mu mora biti tudi naša ženitbenska oglasnica; kdor pa je zoper našo ženitbensko oglasnico, mora dosledno tudi zoper določbo drž. zakonika in za njeno odstranjenje delati.

Na dalje je omejitev v ženitbenskih zadevah pri vojaštvu in ne samo pri vojaštvu, kar ga neposredno služi, ampak tudi pri onih, ki še stojé v letih odrajlil, ravno tako pri orožništvu, financarjih itd. Tudi v zasebnem življenju terja se samični stan. Veliko gospodarjev, mojstrov in trgovcev terja, da ostane njih družina, pomočniki in podajalci neoženjena. Ako tedaj take omejitve v obče in na drugih straneh obstojé, naš nasvet pač ne more biti nov, je le razširjatev tega, kar je sploh in povsod že v navadi. V ženitbenski pritrdilnici tiči tudi nekaj društvenega in gospodarskega vprašanja, kajti pauperizem (uboštvo) pa. socializem sta si blizu v rodu.

(Konec prih.)

Gospodarske stvari.

Les pa polje.

Kmetijstvo pa gospodarstvo bili ste si dosehmal, kar se tiče gospodarjenja, skorej do cela stali nasproti. V resnici pa je tudi lahko, kar temu hasek daje, ónemu na škodo, tako n. pr. senca od dreves na mejah, paša v iesovih, go-

jenje zverjadi (ali se naj glešta zajec bolj ali pa lesica?) in še drugo lahko je razdvojila kmeta in gozdnarja. Ali priti mora doba, da odjenjata oba, drug drugemu, na korist, saj je škoda vidna in občutljiva, če se ne najde meja, na kateri si podasta roke.

Da je še mogoče v tem oziru, to je, če se premišljeno odkaže zemljišču tisto opravilo, za katero ga storé lega in druge razmere pripravno, precej napredovati, to se v novem času več ali manj srečno dokazuje.

V prihodnje bo pač še bolj, kakor kedaj treba, da si stavi to vprašanje veliko posestvo pa tudi postavodaja — vprašanje, kako se da napraviti koristno razmerje med lesom in poljem, vodo in kmetovanjem. Za les govori to, da se, če ga človek dobro glešta, splačuje, ne pa tako polje, če se za-nj preveč seka v lesu. Les je za polje potreba, pomanjkanje lesú mu dela veliko škodo.

Vprašanje tedaj: Ali les ali polje? ni po takem prazno, treba ga bo premisliti. Računimo le deset let nazaj, kaj več nese, polje ali les, se ve, pri enaki meri, pa se lahko prepričamo, da je dobiček iz lesa čedalje večji, dobiček od polja pa se manjša. Kjer je tedaj lega zemlje taka, da ugaja lesu, kaže jo izpremeniti po času v les, prave škode se ni iz tega bati.

Les varovati je tedaj sila imenitno za vsakega posestnika, to pa še tem bolj, ker je voda in celo prst v najožji zvezi z lesom. Znano je, da les upliva na toploto; če se les poseka, čisto lahko je mogoče, da postane v takih krajih ali prevelika vročina ali pa tudi prevelika mrzlot. Nasledek tega pa je, da izumrjó v takih krajih nekatera zelišča, nasadi itd., ki so do onih mal veselo rasla. Nič manj pa ni tudi resnica to, da izdihava listje, ki ga je v lesih na jezera, mokroto; vsled nje pa so potlej radi rahli in kratki deži; koliko pa so ti vredni za polje, vemo vsi, posebno tudi v naših krajih, kjer rada suša pritiskuje.

Ali še več, le v lesih zbéra se voda, ki pade v dežju, počasi in se steka v potoke, reke, jezera. Kjer je toraj gosto lesovje, tam ni lahko naglih povodnji, pa tudi hudih ur ne prihaja v tolikem številu in plazov, o katerih se bere toliko v naših časih, ne godi se z lehka veliko, pač pa se prst gnoji, rekel bi, sama in človek si jo obrne lahko v prid tudi za polje. Se vé, da v tem ne smemo pravih mej prestopiti.

Čudovito je, kako les sam za-se skrbi in se obnavlja iz svoje moči, da mu le človek ne dela ovère. Pač si ga smemo obračati v korist, toda pametno; če pa sežemo v tem dalje, kakor je prav, napravimo škodo sebi ali gotovo svojim potomcem. Mi torej prav iz srea želimo, da se tam, kjer še je lesa kaj, tisti obdrži in kar je le možno, obvaruje; kjer pa zemlja ne kaže

več za polje, ali kar je še gosteje, za vinograd, tam se naj skrbi, da se nasadi les, tako drevje, kakor je ravno za dotično zemljišče pripravno.

Dober jesih.

Da boš imel dober jesih iz jabelk, pazi prvič na to, da ga ne boš djal v preveč hladno shrambo, temveč deni ga v tako shrambo, kjer bo zmiraj imel 15 do 20 stopinj toplote, drugič moraš čep v sod zmiraj odprt imeti.

Sejmovi. Dne 28. decembra v Orešju pri Brežicah, v Stradnu, v Vitanju; dne 31. decembra v Gradcu.

Dopisi.

Iz Maribora. (Boj v deželnem zboru.) Tako hudo se že zdavna niso sprijeli nemški liberalci pa naši poslanci v deželnem zboru, kakor se je to zgodilo v sredo, dne 15. dec. Na dnevnem redu je bilo ustanovljenje profesure za verozakon po slovenščino skupaj. Kdor pozna razmere, vedel je h krati, da deželni odbor to nasvetovaje ni imel koristi Slovencev v mislih, enega ali morebiti več slovenskih profesorjev bi na ta način lahko spravili s Ptujске gimnazije. Za to je poslanec za Ptujsko skupino, g. Božidar Raič nasvetoval, naj bi se slovenščina s profesuro za stare jezike združila; odkrivaje še skrivni namen dež. zboru, je temu prav gorke dajal. Na to se vzdigne dr. Ausserer, češ da že dež. odbor s svojim predlogom, naj se sploh profesura za slovenščino ustanovi, Nemcem stori krivico, kajti Ptuj je nemško mesto, v njem mora tudi vse nemško ostati. Grdo pa še prime potem mož, ki se mu že pozna na nosu, čegava kri da teče v njegovih žilah, dr. Heilsberg, g. Raiča ter ga zove renegata, to pa mu je zato, ker se ne piše več Reich, ampak Raič. Čudno, njemu pa bi menda nihče ne rekel, da je renegat, čeprav bi se ne pisal Heilsberg, ampak Heikeles ali enako, kajti tako bi se le prav po svojem pokolenju pisal. V očigled brezobzirnosti, kakor jo kaže deželni zbor s svojim odborom vred, bi za Slovence le kazalo, ko bi namesto v deželni skrbi bila gimnazija na Ptuj v skrbi države. To je tudi ces. svétnik g. Jerman nasvetoval, ali deželni zbor je tudi ta nasvet zavrgel, prav kakor je zavrgel nasvet Raičev. Tedaj ostane pri tem, da se razpiše profesura za verozakon pa slovenščino skup. Pri seji dne 18. decembra bila je zopet huda vojska. Najprej že med liberalcem dr. Reicherjem pa med konservativnim Nemcem Bärnfeindom, potlej pa je še nemški liberalec Posch tudi slovensko ljudstvo grdo napadel, naši poslanci so na to po g. dr. Dominkušu naznanili, da se ne vdeležijo več dež. zbora, če se razžaljivec slov. naroda ne pokara. Dež.

glavar, Borlski grof Wurmbrandt, je sicer menil, da Posch ni Slovencev žalil, ta pa je svoje besede sam nekako raztolmačil, da bi v njih ne bilo razžaljenja. Besede so pač besede. Na zadnje, ko se je burja vlegla, poročal je g. dr. Radač, naj bi se za vinorejsko šolo v Mariboru zemljišča nakupilo, ker mu ga je postalo treba. G. K. Hausnerjevo v Koroškem predmestju bi za to prav kazalo. V to je dež. zbor tudi privolil. Stalo bo deželno kacij 20.000 gld.

Iz Maribora. (Domači večer čitalnice. — Župan v zadregi.) Zimski čas porablja naša čitalnica v to, da se ob posebnih večerih zberó narodnjaki s svojim družinami na pošteno domačo zabavo. Zadnjo nedeljo so tako, letošnje zimo prvo, imeli. Vspored se je izvršil točno, prav kakor so nam ga bili v zadnjem listu „Slov. Gosp.“ naznanili. Godba in petje se je vrstilo v lepem redu, predsednik čitalnice, g. dr. Vipave, je pozdravil navzoče še posebno z ozirom na to, da se izražuje namen in pomen čitalnice najbolj v tem, da se družina po domače, domačem petju in govoru lika. Če stori čitalnica to, ustreza svojim namenom najbolj, čitalnica Mariborska naj torej ostane zmerom na tem stališču, kar je v njegovih močeh, stori on rad, narodne družine pa mu naj ne odrekó podpore! — Deklamacija gee. Božene Srnceve je bila izvrstna in je kazala, da vlada v Srncevi družini izboren narodni duh. Vdeležil se je tega večera tudi g. drd. Dečko iz Celja, ki je prišel slučajno takrat v Maribor, čitalničarji so ga vidno z veseljem vzprejeli. — Volitve, če imajo tudi dober izid, ne gredo tako gladko izpod rok, kakor si kdo po zunanjem sodeč misli. Velika večina je letos v Mariboru in po ostalih mestih in trgih, ki volijo z njim poslanca za drž. zbor, izbrala si dr. Ausserer in bil je neznansko trušč vsled tega v den volitve po našem mestu. Ali zdaj, ko je šlo vse to plačati, se je lice nekaterim gospodom, ki so si ga tačas bili samega veselja za pedenj raztegnili, sila nagrbančilo, kar na mah so se drug za drugim jeli braniti plačila, na katero jih je naš župan dr. Duhatsch opomnil. Nihče pač ne plača rad, če gre tudi za to, da se reši — nemščina.

Iz Veržeja, 15. grudnia 1885. (Spominki od volitve.) V zadnji številki „Slov. Gospodarja“ oglasil se je vrli narodnjak iz Pristave z žalostnimi spominki na ravno dovršene občinske volitve v Ljutomerskem trgu. Opominja nas na geslo „svoji k svojim.“ Mi Verženci smo se tega gesla uže davno poprijeli in vidimo, da so taka načela nam Slovincem le v prid. Poglejte Vi, gospodski Ljutomeržani, kako sladko se pri nas narodna pesen poje in kako redki so pri nas tisti, kateri naš jezik in naš narod smesijo! Kaj je uzrok temu? Odgovor je celo kratek, lep in razumljiv: Mi nismo tiste lačne

srake, katere site krmijo in pri nas mora vsak tako plesati, kakor mu mi zagodemo. Ali je nam potrebno okoli tistih plaziti, kateri nas zati-ravajo, kedar za naše pravice gre in koji le od nas živijo? Take baže ljudi mi na čisti zrak devljemo, kakor bučele lene trote. Ne pajdašimo se tedaj več s totimi troti, ker če jim mi več ne bomo nosili, bodo postali tenki in medli, kakor muhe v spomladi. Nemški časniki se zelo širokoustijo, da je Ljutomer po sedajni volitvi celo nemškutarsk in v to večno slavo navajajo tudi imena vseh teh prajzovskih generalov. Med temi imeni najdemo tudi gospodá Zemljiča. Kako pa ta gospod v to družbo pridejo, ali se jim ne zdi „čüdnó“? V isti številki „Slov. Gospodarja“ Ljutomeržan piše, da naš gospod sodnik lepo slovenski govori. Prav, za tega voljo ga tudi mi ne grajamo; ali mi želimo, da so tudi zapisniki, koji se pri sodnji s slovenskimi strankami delajo, slovenski pišejo. To pa se v Ljutomeru ne godi in dopisnik tega članka je pripravljen to trditev dokazati. Kmet je letos pri ces. kralj. okrajnem sodišču v Ljutomeru vložil slovensko tožbo in gospod sodnik so rekli, da tega prê nikdo ne razume, ker je prê latinsko. Tudi to trditev je dopisnik pripravljen dokazati. Ali se tedaj lahko reče, da nekdo nad strankami stoji? Zapomni si, ljubi Ljutomeržan: Pred večerom se ne hvali celi den!

Kačenc.

Iz Vuhreda. (Svečanost.) V nedeljo, 13. t. m. je bil za Vuhred zopet veseli dan. V soboto večer sta se namreč iz Maribora pripeljala č. g. kanonik Herg z g. prof. Ribarjem, da se v nedeljo nova stranska oltarja blagoslovita. Na kolodvoru sta bila pričakovana od č. g. župnika, g. Pahernik a mlajšega in nekaj faranov, katerih število se je pozneje v cerkvi pri blagoslovu jako pomnožilo. V nedeljo so č. g. kanonik ob 6. uri peli levitirano sv. mešo, ob desetih pa so bili spremljani od č. g. nadžupnika Mraz a, g. Ribarja, g. župnika Antonškega in domačega v krasno cerkev, ktera je bila polna pobožnega ljudstva, k blagoslovljenju oltarjev. Med blagoslovljenjem in med levitirano sv. mešo, katero so č. g. Ribar brali, so šolarji v obilnem številu lepo svetili, da se je marsikateremu lesketala vesela solzica. Po blagoslovljenju so č. g. kanonik imeli ganljivo pridigo, katera je pobožnemu ljudstvu globoko v srce segala in nam nepozabljiva ostala. Na koncu božje službe se je zapela hvalna pesem: „Tebe Bog“ v ponižno zahvalo za prejete milosti in dobrote. S tem blagoslovljenjem je končana cerkvena svečanost v novi cerkvi, katera je krasno okinčana s 4 oltarji, pridiznico, križevim potom, orgljami, steklenim svetilnikom in stoli, vse je v gotičnem slogu in je 5270 gld. stalo. Krasna je nova cerkev zvonaj, lepša pa notraj, da ji veljajo besede sv. pisma: „Kako

lepa so Tvoja prebivališča, o Gospod vojskih in trum“. Altarje in pridržnico je napravil g. Čuček prav lepo in okusno, za česar voljo se cerkvenim predstojništvom priporoča. Pri veselem obedu v farovžu so se slišale razne mične zdravice, med katerimi je o č. g. kanoniku Kosarju izrečena, kateri zaradi bolezni niso mogli priti, vsem jako dopadla. Konečno izreče cerkveno predstojništvo č. g. kanoniku Herg-u, profes. Ribarju in čč. gg. duhovnom za trud, vsem dobrotnikom pa za mile darove hvaležno: „Bog plati na veke!“

Iz Ljutomera. (Čujte, kaj žganje dela!) V lepi tukajšnji okolici so se žalibog ljudje lotili piti smrdljivi spirit, in nič ne pomislijo na žalostne posledice te strupene pijače. Kdo bi zamogel vse nezgode, ki jih prinese žganjepitje prebrojiti? Koliko jih živi po norišnicah, žganje jim je možgane skuhalo; koliko jih hira na telesu, kakor senca se vlačijo; koliko jih uboža, otroci kruha stradajo in napol oblečeni hodijo, oče pa pri frakeljnu žganja poseda, in težko zaslužene krajcarje zapravlja; koliko hramov, celo srenj je smrdljivo žganje v nesrečo spravilo! In vendar ga srkajo stari in mladi, moške in žene, kakor slepi in gluhi grejo v časno in dušno nesrečo. Vidijo mnogokrat, kako grenka je zadela enega ali drugega žganjepivca, pustiti pa nečejo žgeče pijače, pijejo jo, če bi tudi živa smrt v kozarcu sedela. Bojim se, da za kakih 50 let ne bo več najti zalega fanta, kakoršnji so do zdaj bili, mesto teh bodo same pokveke in buteljni. Skušnja to uči. Kjer se ljudje z žganjem pobratijo, na duhu in telesu pojemati začno, in nesreča se med žganjepivci najraje zdržava. To vidimo tudi iz te-le prigodbe. Na kvaterno soboto tega meseca so delavci v logu na Grizeršaku bukve za drva podirali. Eden delavec se je mesto zajuterka žganja napil. Drevo so močno podsekali, začelo je pokati, tovarši unega opominjajo in svarijo, naj beži, on pa se jim posmehuje, poskakava, ter pravi: še zamorem preje firtelj žganjice izpiti, kakor bo drevo padlo, v tem trenutku pa zahrešči, bukev se podere, žganjčarja zasači, ter mu nogo pri kolenu zdrobi, za kake ure potem umrje. Žganje ga je potegnilo pod grudo. Žganjčarji zapomnite si to!

Politični ogled.

Avstrijske dežele. Ministerski predsednik, grof Taaffe, je bil v vratu vzbolel, ali kakor se nanzanja, odlegla mu je bolezen že precej. — Za Dalmacijo imenovali so svitli cesar fml. Ljud. barona Cornarota za ces. kr. namestnika. Hrvatom bo težko ugajal, kajti po svojem rodu je Vlah, ti pa po navadi niso prijatelji Hrvatov. — Da deželni zbor v Gradcu ne gleda toliko na koristi dežele, kolikor pa na želje pretira-

nih Nemcev, to se razvidi zopet iz resolucije, katero mu hoče odsek za poduk nasvetovati. Nič manj, kakor popolno ponemčenje slovensk. ljudstva se v njej zahteva; ultranemško društvo v Gradcu se je navlašč za to bilo uni den zbralo ter je tako početje z vso germansko oholostjo od dež. zbora terjalo. Vidi se lahko, kdo je to zborovanje velel. V soboto so se vsi deželni zbori razšli in začelo se jim bo zborovanje, kjer se to, kakor n. pr. Dalmaciji, še sploh ni sklenilo, dne 7. januarija prihodnjega leta. — V Kranjskem dež. zboru gre delo brzo naprej in posebnih težav dež. odbor ni v tem tjednu našel, ter je svoje predloge skorej brez izjeme dognal, kakor jih je sestavil. Zanima se posebno tudi za govedorejo; ta je v obče in še za druge slov. pokrajine velike važnosti. Tudi za vravnanje vodá so se dobri ukrepi vzprejeli. — Nemci na Koroškem so že znano brezobzirni. Slovencev ne poznajo, če jih niso v stanu grditi. Toda so tudi zoper konservativne Nemce brezobzirni, to so z nova pokazali, ko je bilo za to v dež. zboru šlo, ali se naj daje podpora koroškim dijakom v Gradcu ali ne. Posl. gosp. Einspieler je rekel, da mora letos zoper podporo glasovati, ker so dijaki sami pokazali, da jim je ni treba. Če v adventu dajejo plese, je to znamenje, da imajo denarja, pa da ne poznajo cerkvene zapovedi. Liberalni gospodje so na to dijake tako zagovarjali, da je celo škotu dr. Funderju zamrzelo, ter so z nevoljo odšli. — V Zagrebu so obsodili dr. D. Starčevića na tri mesece težke ječe ter mu vzeli čast doktorja pa pravico odvetništva; ravno tako sodbo so izrekli čez dr. Gržanića, oba za to, ker sta bila bana Hedervaryja s silo izgnala iz dež. zbora. — Nemci na Českem so, če je mogoče, še par stopinj huji, kakor naši nemški ali polu-nemški petelinje. Tudi njim ne diši učiti se českega jezika, v tem pa se ježé, če dobi kako mesto, na katerem je treba znanja obeh jezikov, nemščine in češčine, kak Čeh. Kar tedaj javkajo ali že v deželnem zboru v Pragi ali pa po svojih časnikih čez zateranje nemštva, to obsojuje le njih, njih duševno lenobo. — Moravski Nemci imajo v dež. zboru večino in ovržejo radi vsako volitev, katera jim ni po volji. Letos bi bili radi, izvolitev c. kr. namestnika, grofa Schönborna, ovrgli in v resnici so veliko protestov zoper njo zbornali, ali sedaj so že v tem krotkeji postali, menda so jih protesti sami prepričali, da se je bila izvolitev pravilno godila. Kakor se čuti, volitve ne bodo ovrgli. — Poljaki so jeli z Rusini milše ravnati in so izmed njih enega v dež. odbor izvolili. To je lepo znamenje. Naj bi tako prijenljivost le drugod še posnemali — Na Dunaju, v spodnjeavstrijskem dež. zboru je ni zaslediti. Čehi, katerih je morebiti 100.000 v Beču, niso do novejših časov imeli tam česke šole. Pred dvema letoma so si jo na

lastne stroške naredili. Strašna buka je tam zavoljo nje bila nastala in še sedaj se ni vlegla, kajti v deželnem zboru se terja od te šole, da bi še celo s stariši učencev ne smela se češčine posluževati. To pravi pa se toliko, kakor iz česke šole narediti nemško.

Vnanje države. Na Balkanu biva sedaj vojaška komisija evropskih velesil. Izid konferencije poročevalcev istih vlad bil je začetek vojske, kaj bo pa izid te nove komisije, še je zmerom dvomljivo. Če je resnica, da je Avstrija za to, naj se Srbi umaknejo iz Vidinskega okraja, potem se razpor med Srbi in Bolgari lahko poravna kmalu, sicer pa se utegne stvar delje časa plesti. Vreme še ne dopušča boja, sicer ste pa obe stranki že bili blizu, da se na novo ne zgrabite. V Pirotu, ki so ga Bolgari zasedli, je tak mraz, da umrje 30 do 40 vojakov na dan. V poned., dne 21. t. m. se je premirje sklenilo, trpi pa do 1. marcija. — V Belem gradu so prišli baje neki zaroti na sled, čije namen je bil kralja Milana umoriti pa črnogorskega kneza Nikico sklicata za kralja združenih dežel Srbije, Črnogore, Bosnije pa Hercegovine. Kaj še neki več! — Bolgarski knez pojde v kratkem v Petrograd na dvor ruskega cara, da se z njim spravi, kajti bil je zoper carjevo voljo združenje vzhodnje Rumelije z Bolgarijo vsprejel. — Vlaha ali Italijani ženjejo radi, kjer so drugi sejali in mogoče je, da bi tudi vsled bolgarske pa srbske vojske radi kaj ujeli, toliko so že dosegli, da je njih poročevalec, nek Cerroni, predsednik v mednarodni komisiji, ki ima nalogo, to nesrečno vojsko končati. Doma, v Italiji so v vednih prepirih, pride jim tedaj le prav, če se morejo s čem, kar so drugod pridobili, pobahati. — Francozi ne pridejo iz svojih volitev, kajti ali imajo že volitve ali pa se o njih prepirajo: skorej je to znamenje, da bi tudi oni radi kaj zunaj v drugih deželah pridobili, naj bi tako framasoni ležje doma na tihem — lovili. — Na Angleškem lovi sedaj Gladstone Irce in obeta jim v ta namen celo lastni dež. zbor, naj bi le oni ž njim v drž. zboru držali. Parnell, vodja Ircev, je pameten mož in zato upamo, da bo to le storil, če bo videl, da bi tako kazalo za katoliške Irce. — Kolera se zopet oglašča. Iz Mletek se brzjavljavi, da je ondi vnovič nekoliko ljudi za to strašno boleznijo umrlo, med temi je tudi žena posl. Bassecourta. — V Sudanu, kjer je razsajal kedaj Mahdi, razsaja pa sedaj njegova drhal in dela Angležem velike preglavice.

Za poduk in kratek čas.

Gregor Jož. Plohel, doktor bogoslovja, dekan in nadžupnik Ptujski.

(Dalje.)

Ko je Gregor Plohel stopil v 64. leto svoje dobe, začel je nevarno bolehati, in tako je želel, znebiti se vse skrbi gledé obširnega gospodar-

stva in odložiti vsa župnijska in dekanijska opravila. — V dopisu do prečast. škofištva, dné 19. dec. 1793, ki smo ga že večkrat omenili, tako prosi: „Zavoljo svojega telovnega bolehanja, ki se vedno hujša, da bi se obvaroval še boljše nevarnih napadov, in podaljšal leta svojega življenja, sem trdno sklenil vse zemljišče dati v najem, in odložiti vse gospodarske in podložnijske skrbi, in zato napraviti pravilno pogodbo z Ivanom Nep. Lajcendorferjem, dekanom pri sv. Barbari v Halozah. — Ker pa je gospodarstvo le ena polovica mučnih skrbi, srčno želim, naj se tudi župnijska in dekanijska opravila zgoraj imenovanemu gospodu izročijo, in Ivan Lajcendorfer za oskrbnika te obširne okrožne dekanije postavi.“ Ob enem prosi pri tej priliki naš Gregor prečast. škofištvo, naj ga izvoli predložiti, da bo od Njegovega Veličanstva z naslovom častnega korarja odlikovan. — Kak vspeh je imela njegova prošnja, ne vemo, pa toliko je gotovo; da častni korar ni bil; taka odlikovanja so v tistih časih slovenski duhovniki, če tudi tako odlični, menda jako redkokrat prejeli. Naj še omenimo, da ga je škofištvo že dne 13. junija 1769, ko je nadžupnik postal, imenovalo pravega konsistorialnega svetovalca s pravico, v škofijskem svetovalstvu imeti sedež in glas.

Najlepši spominek pa si je postavil naš blagi rojak sé svojim poslednjim sporočilom z dné 1. marca 1800.

Preobširno bi bilo celo to reč tukaj na drobno razpravljati in navesti vse tiste osebe po imenu, katerih se je Plohel v svojem sporočilu spomnil; da spoznamo njegovo blago srce, bo dovolj očividno iz naslednjih povzetkov iz tega 2 poli obsegajočega testamenta. — Ko je priporočil svojo dušo usmiljenju božjemu in vse lepo vredil gledé svojega pokopa, misli najpopred na svojo župno cerkev sv. Jurija v Ptujju, in tudi na sv. Marjeto niže Ptujja, kjer je bil pastirovati začel. Tu pa tam ustanovi svete meše; v Ptujju še zraven obletnico za-se in svoje sorodnike. Za cerkveni strešni stol pri sv. Marjeti, pravi, sem že odposlal 745 gl., če bi znabiti ne bilo zadosti, naj še se iz mojega premoženja doplača 255 gld. Ptujski župni cerkvi je odločil za njene potrebščine in nov veliki oltar 24 stotin. Lastninske vinograde je imel v Ljutomerskem okraju na Brebrovniku in Stanovšaku, menda od svojih starišev, in na Ptujskem vrhu; te je sporočil svojim sorodnikom. Nobenega ni pozabil, tudi svojih služabnikov ne, od svojega uradnika Ivana Gabernika do poslednjega hlapca in dekle; vsak je sprejel svoj dar. Nekateri stari, ki znabiti dalje ne bodo mogli služiti, kakor je djal naš Gregor, prejeli so velikodušno podporo za celo ostalo življenje. — Da tudi svojih revnih podložnikov ni pozabil, smo že omenili. (Konec prih.)

Smešnica 52. Dobrorejen gospod je razlagal ljudem neko naznanilo in med drugim tudi reče: „Kdor me ni prav razumel, naj me pa pride še pitat.“ Ali ljudje, katerim je beseda pitati le v pomenu živino rediti, znana bila, ne pa v pomenu „prašati“, kakor jo je debeljak rabil, začnejo se smejati na glas: „Kaj, še pitali ga bomo, saj je že tako predebel?“

Razne stvari.

(Dobrodejno naročilo.) Minister za uk in bogočastje. pl. Frankenthurnski, je vodjam po vseh šolah ostro zapovedal do novega leta vse bukve, ki bi bile v patrijotičnem, verskem ali političnem oziru sumljive, spraviti iz šolskih bukvarnic. Ako se bo to povelje vestno izvršilo, bode marsikje tudi pri nas dobro delo.

(Podpora.) Deželni zbor je za prihodnje leto 300 gld. podpore odločil za sadjerejsko društvo v Šentjurju.

(Posnemajte!) Občinski zastop v Šentjurju pri Celju je sklenil, obrniti se do ravnateljstva južne železnice, da napravi na tamošnji postaji napise tudi slovenski.

(Smrtna kosa.) V soboto, dne 19. t. m. umrl je v Mariboru dr. L. Modrinjak; ranjki je bil do nekih let iskan zdravnik in vnet narodnjak. Huda bolezen v želodcu mu je zadnja leta ogrenila veselje v obeh ozirih.

(Gimnazija na Ptujju.) Prihodnje leto stane Ptujška gimnazija deželo 13.407 gld. Ta svota se nam zdi skorej previsoka pri zavodu, ki ima le 4 razrede.

(Promoviranje.) Odvetniški koncipijent g. Jakob Šegula postal je na Dunajskem vseučilišču doktor pravoslovja

(Drago veselje.) Pri zadnji volitvi za državni zbor so Mariborski gospodje najeli godbo, da je po ulicah korakaje čevljarske in druge učenčke razveseljevala. Kakor se je sedaj izvedelo, stala jih je ta godba okroglih 60 gl. Ko bi bili dečki to znali, kako bi še le bili juckali na slavo svojih darežljivih pokroviteljev!

(Požar.) V Doklecah, Gorske župnije, je pogorelo gospodarske poslopje Antona Rodošeka, njegov sin, 10 letni fantič, je baje požgal.

(Samomor vojaka.) Zadnji petek se je vojak domačega polka, na železniški tir pri Mariboru vlegel ravno v trenutju, ko je tovorni vlak prihajal. Ta ga je tudi hipoma prijel in na kosce raztrgal.

(Odžganja.) Strašno smrt je storil nek kočar v Križevljanah. Toliko žganja je bil izpil, da se mu je v želodcu unelo in v plamenu iz njega gorelo.

(Nesrečen zakon.) V hiši dveh zakonških v Litmerku pri Ormožu ni bilo božjega miru, uni den pa je mož svojo ženo tako dolgo s polenom tolkel, da je nesrečnica izdihnila svojo dušo.

(Uganka.) Okrajni zastop v Marenbergu, znanem gnjezdu nemčurjev, je dvorn. svétniku g. Heinricherju, predsedniku c. kr. dež. sodnije v Celju, v zadnji seji izrekel svoje zaupanje. Nam je sicer lahko vse eno, komu ta zastop zaupa, vendar pa se čudimo, zakaj svoje zaupanje izreka ravno g. dvor. svétniku.

(Poboj.) Pobrežki fantje so ubili v noči od nedelje do ponedeljka potem, ko so bili že v oštariji grdo razsajali, fanta iz Orešja na potu domov. Trije so se sami javili sodnji, četrtega so pa že žendarji ujeli. Tak je navaden sad ponočevanja.

(Šaleška Čitalnica) ima svoj redni občni zbor v ponedeljek, dne 4. januarja 1886 ob 3. uri popoldne v Čitalnici v Šoštanjju. Dnevni red: 1. Nagovor predsednika; 2. poročilo tajnikovo; 3. poročilo blagajnikovo; 4. volitev novega odbora, oziroma predsednika in podpredsednika; 5. Razni prodlogi. Odbor.

(Vabilo) v peti redni občni zbor „Savinjskega Sokola“ v dan 3. januarja 1886 ob 3. poludne v prostorih Mozirske Čitalnice. Vspored razpravam: 1. Nagovor staroste; 2. poročilo tajnikovo; 3. Poročilo blagajnikovo; 4. Volitev dveh pregledovalcev računa; 5. Volitev odbora in posebno staroste in njegovega namestn.; 6. navet pregledovalcev računa; 7. posamezni navsveti. Ob 7. uri zvečer večerna zabava z godbo in petjem. Odbor.

delavoc

Loterijne številke:

V Trstu 19. decembra 1885: 81, 60, 64, 82, 19
V Lincu „ „ „ 34, 42, 15, 16, 21

Prihodnje srečkanje 26. decembra 1885.

Naznanilo.

Vsled ukaza spoštovanega sindikata iz vis. N. vit. reda na Dunaju kot sporočilne inštancije pridejo

dne 4. januarija 1886 predpoldne

od 8¹/₂ ure in če bo treba tudi naslednji den, te-le reči pok. **g. M. Napasta**, duhovnika N. vit. reda, ki je dne 7. novembra t. l. umrl, očitno na prodaj proti hkratnem uplačilu po licitaciji v župnijski hiši pri Veliki nedelji: 2 kravi, 2 teleti, 16 svinj, 2 ovci, 4¹/₄ štrtinjakov vina od leta 1885, polovnjak iz l. 1884, polovnjak iz l. 1883, 2 vedri iz l. 1879, 2 vedri slivovice, mlatilnica, rezalnica za seno, čistilnica za žito, pohištvo, orodje kuhinjsko in kletarsko pa puška.

Vino se proda dne 4. januarija 1886 ob 10. uri predpoldne.

Pooblaščno oskrbnništvo N. vit. reda pri Veliki nedelji, dne 10. dec. 1885.

Zahvala.

V letošnjem poletju ste dobili dve podružnici Mozirske farne cerkve in sicer na Lepi njivi in v Libiji nove orglje, katere je naredil in postavil gospod Leonhard Ebner v Mariboru. Ker nas veseli, da je do sedaj več strokovnjakov to delo pohvalilo kot izvrstno, nam je toraj prijetno, gospodu Ebnerju za to izreči hvalo, ter ga priporočiti cerkvenim predstojništvom.

Posebno izvrstne so orglje pri sv. Miklavži v Libiji gledé mehanike in gledé veličastnega, jako prijetnega glasu posameznih spremenov, kakor tudi v skupnem soglasji. Tudi gledé zunanje oblike so te orglje pravi kinč lepe, v gotiškem slogu stavljene cerkve.

Mozirje, dne 17. decembra 1885.

Franc Kocjan, Franc Korošec,
Jakob Čoper, Ivan Jurkovnik,

cerkvena ključarja v Libiji. cerk. ključarja na Lepi njivi.

Razglas.

Sindikát Nemških vitezov kot zapuščinski zastopnik poziva vse upnike, ki imajo kaj dobiti iz zapuščine rajnega

g. Martina Napasta,

duhovnika Nemškega viteškega reda in župnijskega upravitelja pri Veliki nedelji, ki je dne 7. novembra 1885 v Feldhofu pri Gradcu ab intestato (brez testamenta) umrl, naj svojo terjatev pri oskrbništvu Nemšk. vitešk. reda v Veliki nedelji na Spodnjem Štajerskem naznajo in dokažejo dne 18. januarja 1886 ob 9. predpoldne osebno ali pa tudi do one dobe pismeno; ko bi se to ne zgodilo, pa bi se njih terjatev izbrisala, če nimajo rubinske pravice do nje v slučaju, da bi jo že drugih terjatve dosegle.

3—3

2-3

Slovenci! Pozor!

Nov, izvorno ilustrovan šaljiv in satirsk list

„ROGAČ“

prišel bde z novim letom izhajati po dvakrat na mesec in sicer 1. in 15. dan na celi poli (osem strani) velike četvorke.

Narocnina 3 gld. za celo leto, 1 gld. 50 kr. za polu leta in 80 kr. za četrta leta blagovoli naj se pošiljati

upravnistvu „ROGAČA“

v Ljubljani, na Kongresnem tegu, v R. Kirbisch-evi hiši.

Orglje na prodaj,

stare še dobre s šestimi spremembami, ki so pripravne za kako manjšo farno ali podružniško cerkev. Več pove

2 3

Franc Šuen,

organ. pri sv. Barbari pri Vurbergu.

Hranilno in posojilno društvo

v Ptuj

registrovana zadruga z neomejeno zavezo.

Urادuje vsaki pondeljek in četrtek od 9. do 12. ure. Ta dneva se sprejemajo vplačila na posojila, hranilne vloge in prošnje za posojila ter se izplačujejo dovoljena posojila in odpovedane hranilne vloge. — Vplačila na posojila, hran. vloge in prošnje za posojila se pa sprejemajo tudi ob drugih dnevih, razven nedelj in praznikov od 11. do 12. ure.

Načelstvo ima ob nedeljah, ob 3. uri popoldne svoje seje, v katerih se rešujejo prošnje za posojila.

V Ptuj, meseca novembra 1885.

Za hranilno in posojilno društvo:

7-8

A. Jurca m. p., ravnatelj.

Hranilne vloge sprejemajo se od vsakega, posojila pa se dajejo le zadružnikom.

Izvrstna pekarija in krčma

se daje pod ugodnim pogojem v najem. Več se izvé pri urednistvu „Slov. Gospod.“ 1-2

Prave voščene sveče,

dobro preležane in posušene, ki ne tekó in se ne kadé, prezplačno pošilja na vse strani ter se toplo v to priporoča

Franc Gert,

svečar v Mariboru v Gospodski ulici — v Celju, prej Reiter-jeva podružnica.

Naročila v večjem od strani častite duhovščine prosim samo za glavno štacuno v Mariboru, kjer se ji brzo in skrbno postreže.

Priporočam gg. trgovcem za svečnico prav lepe, kupljive svečne zavitke od 3 kr. naprej in pisane sveče po prav nizki ceni. Pod težo dveh kilogramov se ne odpošilja.

Moja obrt je bila v Mariborski razstavi premirana s srebrno medaljo in s priznalno diplomom obrtniškega društva za voščene izdelke.

1-6